СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ — OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLIV. Ч. 174. Джерзі Сіті, Н. Дж., вівторок, 28-го липня 1936. — VOL. XLIV. No. 174. Jersey City, N. J., Tuesday, July 28, 1936. THREE CENTS

СВЯЩЕНИК КАКЛИН „РЕВОЛЮЦІОНЕРОМ"

ГЕНКІНСОН (Норт Дакота). — „Радіовий" священик Каклин виголосив у честь президіяльного кандидата „партії злуки", Лемке, промову. На цю промову зійшлося 15,000 фермерів, які хотіли почути „замашистого" священика. Промова була справді „замашиста". У ній Каклин говорив: „Коли б не вибрали Лемке президентом, то тоді лишається одно: уневажнити всі фармерські довги. А коли б хто хотів ставати цьому на перешкоді, то викиньте його". Проте деякі фармери не були зовсім задоволені з цеї промови. Вони чули, що священик Каклин гострими словами визивав президента й інших людей. Тепер вони сподівалися знов почути „вогнисті" слова. Одначе Каклин цим разом уживав сарказму і згірдливо висказувався про президента як про „геніяльного чоловіка", „багато обіцюючого молодого чоловіка" і т. п., а фармери не зрозуміли злоби.

ЗЛОВИЛИ СПРИТНОГО ВЛОМНИКА.

МІНЕОЛЯ (Лонг Айленд). — Поліція зловила 21-літнього вломника, Больсена, який упродовж кількох місяців ограбив в окрузі Несо біля 200 домів. Його назвали „вломником-полудоую", через те, що він зручно діставався до домів і зникав незаваженнй, хоч нераз у домах були люди. Коли його остаточно зловили, він сказав, що дуже жалує своїх учинків, що до недавна він був зовсім порядним чоловіком, і щойно нужда змусила його до крадіжу. Красти було так легко, говорив Больсен, що просто було тяжко стриматись від цього.

ПАСАЖИРСЬКИЙ ЛІТАК УПАВ У ВОДУ.

НЮ ЙОРК. — Пасажирський літак з 9 особами, що виїхав назустріч кораблеві „Королева Марія", упав у воду. Він летів низько над водою і внаслідок повітряних струй нагло обнизився ще більше і запоров носом у хвилі. Всі пасажири були поважно потрясені, а один з них, пресовий фотограф, від ран помер. Пливаючий оподаль грузовий корабель виратував людей і відставив їх до порту.

ПРИГОДА ХЛОПЦЯ НА ДЕРЕВІ.

ВЕСТБЕРІ (Лонг Айленд). — Всім-літній хлопець Пилип Кромчук виліз собі на дерево, на якім між гиляками стояв захований стовп з електричними дротами. Хлопець діткнувся дротів і крізь його тіло пробігла сильна електрична струя. Видавши з себе перерazливий крик, хлопець зімлів. Прохожі, що були поблизу, побачивши причину його нещастя, боялися діткнутись хлопця руками. Вони дали знати до ратункової стації. Щойно коли надійшов Андрій Ковальчук і побачив, що хлопець уже посинів і конає, він скочив на дерево і хоч електрична струя йому теж попекла сильно руки, він таки стягнув хлопця на землю. Хлопця відвезли до шпиталю і він буде жити.

ГОЛОДІВКА СТРАЙКОВИХ ВЯЗНІВ.

КЕМДЕН (Ню Джерзі). — Хоч страйк у радіовій фабриці в Кемден уже покінчений, то його наслідки ще тревають далі. В часі страйку прийшло між страйкарями і страйколомами до кривавих заворушень, у яких арештовано 18 страйкуючих робітників. Проти них прокуратор підготовляє великий процес. Тепер вони відмовилися їсти і пішли на голодівку, щоб тим запротестувати проти їх увязнення. Решта робітників старається зібрати фонди на їх оборону.

БІЙКА СЕРЕД АМЕРИКАНСЬКИХ НІМЦІВ.

МИЛВОКІ. — На пікніку, що його справляли місцеві німці, прийшло до непорозуміння, чи мають вивісити німецький прапор зі свастикою, чи ні. Більшість заявилася за те, щоби повісити, тимбільше, що на цьому пікніку мав бути німецький віцеконсуль. Одначе таке рішення викликало протест серед кількох комуністичних хуліганів, яких не брак і серед німців. Вони зчинили бучу, в якій тяжко ранили кілька осіб. У звязку з цим поліція арештувала Ельмера Льокнера, місцевого організатора комуністичної партії, і Джорджа Лога, кореспондента соціялістичного часопису „Дер Арбайтер".

ЛЕТУН ЗА СВОЇ „ШТУЧКИ" ПОПАВ У ТЮРМУ.

НЮ ЙОРК. — Молодий учень летунства Данте Гору, який хотів похвалитися своєю відвагою, діставши перший раз позволення самому летіти, почав високо в повітрі виправляти всякі летунські штучки. Він літав низько понад домами сполошених мешканців, які остаточно покликали на поміч поліцію. Коли молодий летун осів на землю, замісць похвал зустріли його поліцаї, які запровадили його на поліцію.

РОБЛЯТЬ І ТАКІ ЕКСПЕРИМЕНТИ.

Назагал люди думають, що це жінки люблять дуже чепуритись і приглядатися разв раз у зеркалі. Тимчасом одно товариство в Мемфіс, Тенесі, зробило експеримент, повісивши в оживленому прилюдному місці велике зеркало. Показалося, що впродовж години зупинились перед цим зеркалом 18 мужчин, а тільки 12 жінок. Тепер жінки можуть сміятися мужчин і покпивати собі з їх чепурництва.

„НЕПРОСТОЛІНІЙНІСТЬ" КАТЕХИТА.

Проти кс. Хщановського, катехита в заведенні для глухонімих у Львові, вплинуло до кураторії донесення, внаслідок якого виведена дисциплінарна комісія осудила його поступування, як... „непростолінійне". Між іншим закидувано кс. Хщановському, що він продав авто, яке дістав від американської Польонії як дарунок для заведення глухонімих.

НОВИЙ ПОЛЬСЬКИЙ ПРАВОПИС У ШКОЛАХ.

Міністер освіти ввів у школах, почавши від нового року, основи нового польського правопису, принятого ортографічним комітетом польської академії наук. Видано одночасно інструкцію, що подає спосіб уведення нової ортографії у всіх школах.

СЕНЗАЦІЙНИЙ АРЕШТ.

Агенція „Прес" повідомляє, що в Ковні литовська жандармерія арештувала правного доpадника німецького посольства, адвоката Бавмгартеля — за шпіонажу. Арештованого мають поставити перед военний суд. Афера викликала в Ковні велику сензацію.

ІЗ НЕДОЛІ БІЛИХ РАБИНЬ.

Суд у Станиславові засудив служницю Павлину П. на 6 місяців вязниці за те, що вона втопила свою нешлюбну дитину. Вона служила торік в однім пансіоні у Ворохті, була вродлива і чимало паничів до неї залицялися. Архітект Ян З. з Варшави обіцяв, що ожениться з нею, звів її й покинув.

ГРАБІЖНИЦЬКЕ ВБИВСТВО.

В лісі Городище, яких півтора кільометра від Трускавця, сидів на лавці 52-літній купець з Кракова, Юда Ельович, в товаристві своєї 62-літньої тітки Парнесової з Тарнова. Було це вполудне, коли перед ними виринув нагло якийсь, коло 25-літній чоловік і, добувши револьвер з кишені, зажадав грошей. Парнесова дала йому портмонетку, в якій находився 1 зл. Зате наляканий Ельович видав свій портфель з сумою коло 1,000 зл. Коли бандит хотів з грішми відійти, Ельович наробив крику. Тоді бандит відвернувся і вистрілом з револьвера положив його трупом. На місці випадку явилися незабаром представники влади. Пущено в рух поліційного пса, але поміщо бандита не зловили.

ХВАЛЯТЬ ЛИНДБЕРГА.

Полковник Чарлз Линдберг виголосив у Берліні промову, в якій дав Німеччині найвищі признання за її здобутки на полі авіяції. Він теж змалював дуже яскраво і це велике нещастя, яке принесе наступна війна, що в ній будуть уживати літаків для бомбардування міст, фабрик і т. п. Англійська преса дуже хвалить Линдберга за те, що він у такій рішучій формі остерігав держави перед цим нещастям. Пишуть, що промову Линдберга чули міліони німців, а це матиме своє значіння.

ЖАХЛИВА ЛЕТУНСЬКА КАТАСТРОФА.

Пасажирський літак „Гаворей" у Норвегії злетів з підхмарної висоти Сомефйорду й згорів разом з частиною пасажирів. Решта, викинена з літака підчас його зудару зі скалою, згинула в неменше страшний спосіб, розбита на виступах скель.

ПОРАХУНКИ ПОМІЖ СПІЛЬНИКАМИ.

Кооператори овочарів „під голим небом" на площі Теодора у Львові не могли дійти до порозуміння на тему взаїмних розрахунків. Від слів прийшло до діл, унаслідок чого до публичного шпиталю привезли тяжко побитого Гаверштока.

ВИБРИКИ ПОЧТОВОЇ АГЕНТКИ.

Слідчий виділ державної поліції передав окружному судові в Самборі справи 24-літньої Гелени Кубракевич, абсольвентки вчительської семинарії в Сяноці. Перед кількома тижнями вона стала управителькою почтової агенції в Калинові під Самбором. На другий день приїхав до неї її ровесник і наречений Евген Гуральчик, також із Сянока. Одначе любовна ідилля в почтовій агенції на селі тревала лише кілька днів, бо одної ночі обоє втекли з Калинова, залишаючи почтову касу зовсім порожну. Шконтрум викрило брак 650 зл. готівкою. Слідча влада ствердила, що обоє виїхали з тими грішми до Самбора, опісля до Львова, а вкінці до Кракова, де вели розгульне життя. Врещті забракло їм грошей і обоє, не бачучи іншого виходу, рішили в однім готелі скінчити самогубством. Гуральчик стрілив собі з револьвера в голову і впав на місці трупом. Вона не мала відваги відобрати собі життя і зголосилася добровільно на поліцію, зізнаючи, що до спроневірення намовив її Гуральчик. Її арештовано і відставлено до Самбора.

КОНКУРС НА МОСКОВСЬКУ „НОВЕЛУ".

Його проголосив був недавно Московський Держлітвидав за найкращу новелю. На конкурс наспіло 617 рукописів. З них не признано першої нагороди нікому. Другу нагороду одержали 4 новелі, третю пять, а шість новель вирізнено. Ось найкращий доказ, як низько стоїть ціла совєтська „новела".

СВОБОДА УКРАЇНЦІВ У ПОЛЬЩІ.

„Українці цешон сен найвенкшон вольносьцьом в Польсце". Такий наголовок надав куритибський (Бразилія) „Люд" замітці, в якій реферує промову підлабузника Скрипника в польськім соймі. — Такі речі читати завжди нам дуже приємно, а ще приємніше буде нам з цієї нагоди і полякам з серця побажати такої самісінької „вольносьці" в українській державі. Дай Боже, щоб редакція „Люду" отакої „вольносьці" якнайскоріше зазнала на власній шкірі. — („Праця").

ЖЕРТВИ ГРОМУ.

Над південною Перемишлянщиною перетягла туча з громами. Один із громів убив на сіножаті біля Брухович парубка, що сховався був під копицею сіна. В Дунасові грім убив селянина, що косив сіно. В Янчині грім ударив у хату вдови Марії Лепської, розвалив комин і приголомшив жінку, але її відратували. Тиждень передтим ударив грім у стайню в Янчині і вбив корову.

ПОВІНЬ У БАВАРІЇ.

Внаслідок злив навістила Баварію велика повінь. У середній Баварії Дунай, широкий 7 км., таксамо всі притоки, виступили з берегів. Води залили кільканацять місцевостей, коло 500 гектарів засівів. Жертв у людях нема.

ПОХОРОН СЕМИНАРІЇ.

Цього року перейде до історії остання українська вчительська семинарія, що містилася при вулиці Іссаковича у Львові.

Вивела вона в світ 1,447 кандидаток і кандидатів учительського звання і ось 25. VI. 1936. р. після 17-літнього існування кінчиться скоропостижною смертю.

На це сумне свято зіхалися колишні учні семинарії і колишні її вчителі.

Свято почалося богослуженням у церкві гр.-кат. духовної семинарії, де все відбувалися шкільні відправи та екзорти. Службу Божу правив бувший катехит семинарії о. крил. д-р Лаба, а другий катехит о. кан. Бачинський з Бережан відбув останню екзорту. Після спільної фотографії учасниці та учасники перейшли до „Нар. Дому", де в салі театру промовив до зібарних довголітній директор заведення, о. крил. Дзерович. Пригадав історію заведення, згадав заслужених абсольвентів та пошанував память померлих відчитанням їх назвищ.

З бувших учнів семинарії промовляла пані Володимира Вічковська, вказуючи на високий рівень школи під кожним, а під ідейним і національним оглядом зокрема. Після того відчитано катальог, але тільки сто кількадесять голосів сказали: є! Решта розбита по світі, а немало померло, зломані сучасним лихоліттям.

На тім скінчилася офіціяльна частина свята, а учасники та учасниці перейшли до кімнат „Бесіди" на спільну тризну по своїй добре і мило згадуваній школі.

СЕЛЯНСЬКІ СТРАЙКИ ЗАСТАВЛЯЮТЬ ПОЛЬЩУ ДУМАТИ ПРО РЕФОРМИ

ВАРШАВА (Польща). — Останні криваві страйки, що були спричинені селянською нуждою і висиском безземельних чи малоземельних селян, спонукали польський уряд приняти гострійші міри в справі парцеляції великої посілости. Думають призначити під примусову парцеляцію 325,000 гектарів більше, ніж це є в пляні річного контингенту. Закон обмежує посідання землі одиницею до 180 гектарів.

СТАТТЯ ПРО УКРАЇНСЬКЕ НАРОДНЄ МИСТЕЦТВО.

БЕРЛІН. — Часопис німецьких ремісників „Метальгандверкер" з 24. червня б. р. помістив дуже інтересну статтю про українське народне мистецтво. Статтю написав д-р Г. Вольф. Прикрасив її 7 ілюстраціями.

ЗВЕРТАЮТЬСЯ ДО ЧЕХОСЛОВАЧЧИНИ.

ВАРШАВА. — Польська преса знову розписується широко про чесько-польські відносини, а це з нагоди розмови, яку мали між собою представники Польщі й Чехословаччини в Женеві. Пишуть, що інтереси обидвох держав вимагають цього, щоби Польща і Чехословаччина таки жили в згоді.

ГІТЛЕР, ЧЕХОСЛОВАЧЧИНА І „ВОРОЖБИТКА".

ПАРИЖ. — Редакторку Табуї називають ворожбиткою, бо вона завжди заповідає ріжні сензації. Тепер пише, що Гітлер зверне свою кампанію проти Чехословаччини, щоб її цілком знесилити, змагаючи до „звільнення німецької меншини зпід чехословацької тиранії". Гітлер запропонує Чехословаччині мирну розвязку цього конфлікту, а саме порадить їй створити з німецької меншини „автономну країну". А потім думає Гітлер так ослаблену Чехословаччину взяти під свою опіку.

ПАМЯТНИК КАНАДІЙСЬКИМ ПОЛЯГЛИМ.

ВІМІ (Франція). — В присутності 6,000 канадійських паломників і великої маси народу король Едвард VIII. відслонив памятник, збудований у память 60,000 канадійців, що полягли в світовій війні на французькій землі. Король говорив про геройзм і почуття відповідальности та закріплення світового миру, задля якого погибли проляли кров і віддали своє життя.

ХОЧУТЬ ЗМУСИТИ ГОЛОДОМ ДО ЗДАЧІ.

МАДРИД (Еспанія). — Ліві далі контролюють столицю. Повстанські сили знаходяться яких 50 миль від міста. Та здобувати його не будуть, бо требаб його обстрілювати і бомбардувати. Повстанська команда рішила здобути місто голодом, відтинаючи його від звязку зі світом та припиняючи всякий довіз поживи.

Кривава боротьба.

З тих відомостей, що їх розсилають з ріжних міст краю, виходить, що всюди ведеться завзята і кривава боротьба. Ліві мають у своїй контролі більше военних засобів і тому в кращім положенню. Але зате повстанці захопили більше міст і мають постійну допомогу з еспанського Марока. Помагає лівим і Катальонія, бо там самі ліві при владі і є льояльні центральному урядові з Мадриду.

Мароко готово відірватися.

Праві, як доносять з Африки, держать сильно владу в еспанськім Мароку і розстрілюють як цивільних так і військових, що симпатизують з лівим урядом. Генерал Франко, командант повстанських сил, заповів, що вразі програної еспанське Мароко відірветься від Еспанії й стане самостійною державою.

Числять на допомогу.

Ліві рахуються з тим, що вони дістануть поміч від лівого французького уряду, що вже почасти й сталося. А також ждуть на поміч Москви. А повстанці думають дістати поміч від Італії, а також від Німеччини, бо обидві ці держави ворожо наставлені до комуністів, що верховодять в Еспанії.

Який буде вислід?

Як би та горожанська війна не скінчилась, добра не буде. Побідні ліві готові проголосити зараз совєтську Еспанію, а побідні праві готові завести фашистівську диктатуру.

РОЗПОВІДАЮТЬ ПРО ТЕРОР.

ГЕНУЯ (Італія). — Прибули сюди втікачі з Еспанії. Більшу їх частину становлять монахи і монахині. Втекли вони з Барцельони, столиці Катальонії, провінції Еспанії. Розповідають, що попалено церкви і монастирі та повбивано багато монахів і монахинь. Багато з тих, що втекли, попребирались за селян і жебраків і в такий спосіб вратували життя. Кажуть, що в самій Барцельоні попідпалювано всі церкви.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.
За оголошення редакція не відповідає.
Тел. „Свобода": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1916. 4-0807.
За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

В НАЦІОНАЛЬНИЙ І СОЦІЯЛЬНИЙ БІК

Коли мова про Галичину, то можна сказати, що там вложено багато праці в національне освідомлення українських мас. І коли ми сьогодні говоримо про революційне наставлення цих мас, то це певне, що те піднесення нації треба завдячувати тому, що нація як така стала чинником у почуваннях і діяннях мас.

Та ми зосередоточили всю нашу діяльність коло цього національного двигуна до такої міри, що дуже малу увагу звертаємо на другий дуже важний чинник людського життя: економічний. Ми привикли думати, що з національною неволею покінчаться теж усі наші економічні трудноці, що легко будуть розвязані наші економічні проблеми. А це велика помилка. Крізи, що їх переживають тепер старі й новоповсталі держави, повинні заставити і нас, недержавну націю, підходити до цих проблєм з усією серіозністю: в теорії й практиці.

Бо чи це не падає кожному в очі, що ми, душені під Польщею й економічно, не визискуємо як слід ще й цього лиха, щоб опанувати наші маси і вказати їм шлях, що треба під займанщинами робити, щоб робітнича чи селянська праця була хоч сяк так заплачена? Нам здається, що нема кращого засобу від селянського страйку проти дворів, коли хочемо вхопити нашого селянина за душу, коли хочемо освідомити його соціяльно. Тільки: треба самому мати ясний погляд. Треба самому мати відповідну програму і знати, як розвязувати справу землі, фабрик чи інших варстатів праці. Треба це знати нашій інтелігенції, нашій студіюючій молоді, що обертається між селянством, і нашому духовенству, що має з тим селянством постійний звязок. І треба мати радикальну програму, відповідну до духа часу і до поступу та справедливости. Бо інакше буде так, як уже попередньо ми писали, що нашого священика на селі закасає своєю програмою такий собі польський ксьондз Панась, а нашого інтелігента — якийсь-там людовець, чи якийсь аґент Москви.

І не тільки треба мати програму — на папері. Треба ту програму зробити живою. Значить: треба тут діяння. Ось такого, про яке вже і „Діло" пише, прийшовши до такого висновку, що „треба між іншим взяти у свої руки організацію сільських робітників та оборону селян перед економічним визиском польських дідичів". Коби тільки ще й тепер отой висновок не остався побожним баженням. Та, не зважаючи на те, думаємо, що ті нові націоналістичні сили, що виявили тепер на рідних землях стільки активности, займуться тепер окремо ще й цею запущеною нивою та засіють і на ній своє революційне зерно.

ПОЛІТИЧНЕ ПОЛОЖЕННЯ ФРАНЦІЇ

Вже минуло півтора місяця, як Блюм із соціялістами рядить Францією. За цей час уряд спромігся провести в парляменті декілька нових законів соціяльного порядку, які в інших державах, як в Італії, Німеччині, а навіть Чехословаччині, існують вже від ряду років. Тому й крик про „великі реформи" залишається пустими фразами, аґіткою для маси. Неприємно соціялістам наздоганяти „фашистів" та „націонал-соціялістів", тому вони змагають бути в своїх проєктах оригінальними, що не завжди і не всюди вдається. Але перед декількома днями доля уряду висіла на волоску. Поскільки в парляменті уряд має більшість, постільки сенат є далекий від ентузіязму „народного фронту". Один із проєктів, що його розглядав сенат, дав нагоду поміркованим групам, притиснути, як то кажуть, уряд до стіни: „Скажіть нам ясно, як думаєте поступати супроти робітників у майбутньому, коли вони будуть обсаджувати фабрики, бо від цього залежить наше голосування", — казав один із сенаторів міністрові внутрішніх справ п. Салянґро. „Ніякої двозначної відповіди не приймаємо", додав сенатор. І міністер Салянґро мусів вибирати: або довести до негайного упадку уряду, або дати сенаторові запевнення, що в майбутньому таких явищ не буде. Салянґро дав запевнення, що уряд буде змагати всіми силами не допускати до обсаджування фабрик. Але сенат залишився і по цій заяві недовірчивим, бо замісць ухвалення довіря урядові, принято внесок, що сенат приймає до відома заяву уряду.

А тимчасом події йдуть далі. Звільна почала очуняваючи радикально - соціялістична партія. Нині по Парижі розліплені величезних розмірів афіші, в яких орган тої партії, „Републіка", закликає до боротьби з комунізмом, що вислуговується Москві. За тим на міжнародньому фронті Франція в останньому часі не мала успіху. З одної сторони заключення австро - німецького договору, а з другої ще більше наближення Італії до Німеччини. Мабуть минають безповоротно ті часи, коли Франція могла в себе вдома робити, що хотіла, а назовні вона велика примат у політиці. Це вдавалося тільки пок. Бріянові, і то в минулих роках, коли ситуація в Европі була цілком інша. Зрілих людей Франції цей стан надзвичайно тривожить. Витворюється якась для чужинця незрозуміла паніка, яка нагадує колишню історичну подію під Пилявцями, як розгромлені поляки закликали: „не уцекаць", але один наперед другого втікав. Тут знову всі закликають до едности, але цю єдність розуміють через творення нових партій, нових органів, нових комітетів. Тільки один мов титан без довбнею кожного дня всіх соціялістів та комуністів, тільки один не закликає до єдности. Це Леон Доде, начальний редактор „Ль' Аксіон Франсез". В тій суматосі навіть комуністи взяли на цілу октаву нижче. Їхній зїзд відбувався, як це зазначили всі часописи з радістю, без портретів Леніна та Сталіна. Натомісць повна саля французьких національних прапорів, герби Франції, портрети Жореса, Віктора Гіґо та інших французьких письменників і політиків. Мильно було думати, що французькі комуністи справді змінились. Це тільки тактика, подиктована політичним положенням, це тільки виконаний наказ Москви. Врешті французькі комуністи, як я вже згадував, це не бідні люди.

Серед отаких внутрішних та зовнішних обставин Франція обходила 14. липня своє національне свято. І Блюмові доводилось приймати разом з іншими соціялістами - пацифістами параду французької армії. Еріо, витаючи в Ліоні в той день зібраних чужинних, там перебуваючих консулів, просив їх передати своїм урядам, що уряд любить армію, та що внутрішні сварки не означають слабости Франції. Так доводиться нині співати вчорашним пацифістам, а їхня преса кожноденно залюбки нотує на перших сторонах хід англійського зброєння. Бо якже не радіти? Адже п. Беранже, голова комісії закордонних справ сенату, пише в „Ля Трібін де Насіон", що 7 березня, коли німецькі війська обсаджували Надренію й Франція домагалась рішучого спільного виступу, англійці відповіли, що можуть виставити не більше, як одну бриґаду війська. Чи могла із такою „армією" Англія розпочинати боротьбу з Німеччиною? А німці про це добре були поінформовані. Гітлер тільки шукав претексту, щоб провести свій плян.

Взагалі хід зовнішніх подій і рішучість французького селянства та сенату вказують на те, що уряд Блюма буде таким, як і попередні уряди були, а саме протріває кілька місяців і піде несланно в забуття. Де Ля Рок заложив партію, до якої вступили також декілька послів. Одначе в цьому мабуть його слабість. До цього часу його тактика не приносила йому успіхів, але тяжко сказати, що в майбутньому він буде побитий. Якщо нині соціялісти й комуністи мають перед кимсь респект, а то й прямо страх, це Ля Рок. Зробити рішучіший виступ і одним махом змінити ситуацію ля Рок не важиться. Він вірить, що реакція на всі потягнення уряду мусить прийти, а тоді він буде паном ситуації. Чи на довго, це інше питання, бо важко нині передбачити, чи зуміє він дати Франції потрібні реформи, чи зуміє натхнути націю до нових поривів. А цього натхнення необхідно, як казав недавно маршал Петен у своїй промові, виголошеній у Вердені: „Французька нація потребує палкого патріотизму, потребує містики". Хто цю містику дасть французькій нації, за тим вона піде й віддасть до його розпорядимости не тільки майно, але й душу.

А тимчасом фабрики безустанно гудуть. Не тільки у Франції, але в цілій Европі. Кується нова зброя! Як мені відомо, ніхто нині у Франції не вірить уже в тревалість миру, навпаки, всі вірять у нову війну і до неї підготовляються. Політичні сили укладаються звільна. До цього часу тільки Польща ще остаточно не рішилася. Бодай так твердять французькі дипльомати. Але чомусь ця дипльоматія не заходиться привязати Польщу до Франції. Немов не вірять у польську щирість, немов не вірять у боєвість її армії, немов повторюють полякам слова Франка: „Ратуймось у біді та тямуймо слова ті хороші: брат, братом, а бриндзя за гроші".

Ол. Бойків, Париж.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА.

РУМУНІЯ — ОСЕРЕДОК ПОЛІТИЧНИХ АВАНТУР

Антантофіли і ґерманофіли — це були головні напрями в політиці Румунії перед світовою війною 1914 р. На одним боці Таке Йонеску — на другім Марґільоман і Карп. Коли антанта сипнула своїм румунським прихильникам більше грошей, то Румунія врешті рішила воювати проти Німеччини й Австро-Угорщини. Була розбита дуже скоро, і коли б не перемога держав антанти, то булаб кольонією чи васальною державою Німеччини.

Гітлерова Німеччина звернула велику увагу на румунську політику. Ніде в Европі політика не використовується як ремесло, що має приносити гроші, як у Румунії. Французький капітал має досить сили на те, щоби панувати над румунською політикою. Але й німецькі впливи в Румунії ростуть. Це виявляється в загостреній пресовій полеміці між франкофілами та ґерманофілами. Франкофільські газети („Діміняца", „Адеверуль") боронять демократію і парляментський устрій держави, натомісць щоденник „Універсуль" у Букарешті пропаґує фашизм і веде страшну пропаґанду проти жидів. Цікаво зазначити, що в цій протижидівській пропаґанді беруть участь і журналісти-жиди. В самім „Універсулі" працює біля двох десятків журналістів жидівської національности, між ними такі впливові особи, як перший секретар редакції і редактор для закордонних справ. В Румунії така „політика" нікого не дивує, бо до цього звикли ще з часів турецького панування.

Ріжні фашистівські групи з Румунії наслідують кличі, форми й навіть відзнаки німецького ґітлеризму. Навіть заломлений „арійський" хрест уживається між „расовими" румунами, як у Німеччині. При кінці червня в Букарешті дійшло до розрухів, що виявилися в сутичках між прихильниками і противниками фашизму. Треба сказати, що в Румунії фашисти не мають значної зорганізованої сили, і тому виступ озброєних фашистівських відділів на вулицях Букарешту мусів усіх здивувати. Кожний розумів, що ці розрухи й колотнеча могли бути за одним махом зліквідовані, колиб поліція виконала свою повинність. Але поліція байдужно дивилася на бійки і стріляння в столиці держави і не робила нічого. Сутички на вулицях Букарешту тревали цілий тиждень, але уряд не показував, що він є, і що це робиться проти його волі.

Чим пояснити таку пасивність румунського уряду супроти фашистівських виступів? Річ дуже проста. В Румунії при владі стоїть партія так званих національ - ліберадів. По правді, це зовсім не ліберальна партія, а консервативна група румунських капіталістів і землевласників. Тепер пішли чутки, що король невдоволений з національ-лібералів і хоче мати інший уряд з — національно - селянської партії (цараністи). Тому національ - ліберальні міністри хотіли настрашити короля фашизмом, який, мовляв ще якось погодиться з теперішним урядом, але конче піхне бунт проти „лівого" уряду — національ - цараністів. Отже „виступ фашистів" тут у Букарешті вважають за політичний маневр теперішнього уряду, який підпирає всяким способом фашистівські групи і національно - християнську партію, що майже нічим не ріжниться від національ - лібералів. Коли теперішньому урядові вдасться таким способом налякати короля, то він може зробити так, що селянська партія до влади не прийде.

Для заграничної політики Румунії трудно сподіватися важних змін. Німеччина не може дати Румунії найважнішого — **грошей.** Тому бачимо цікавий факт: між тією самою румунською бюрократією, що потурає фашистам робити заколоти в Букарешті, одночасно ширяться симпатії до СССР. В Румунії вірять у щиру миролюбність російського уряду і вважають, що йти з Німеччиною для Румунії тепер булоб невигідно. Зате з Польщею відносини стають де далі гірші.

М. Е. (Букарешт).

Людяний начальник.

— Пане начальнику, прошу мене на завтра звільнити. Іду на похорон тещі.

— Звільняю вас і бажаю веселої забави.

П. Робінзон.

ВДОВОЛЯЮЧЕ ПОЯСНЕННЯ

„Цікавий випадок! Справді ніяк не можу зрозуміти вашого вчинку, пане Кладочний", каже суддя Сумненький, і видно по нім, що є щиро зажурений.

Так, він хотів би добре зрозуміти конче цілу цю справу, бо, поперше, є добродушним чоловіком, а подруге, знає особисто й Кладочного й Заверуху. Іменно Заверуха вніс скаргу на Кладочного за чинну зневагу й суддя Сумненький найрадше полагодив би цю неприємну справу так, щоб обі сторони погодилися.

„Ні, це зовсім незрозуміле, пане Кладочний", повторяє. „Знаєтеся довгі роки з паном Заверухою, ніколи не було між вами ніяких непорозумінь, що було б відомо, ви оба завсіди ввічливо з собою поводилися й враз 14-го липня, коло 4-ої години пополудні, нападає вас біс і ви на вулиці Коротній зневажуєте його чином без причини. Він вас поздоровив ви відклонилились, опісля пан Заверуха промовив до вас кілька слів і ви, пане Кладочний, підняли свою палицю і замахнулися на нього. Правда, пан Заверуха відскочив убік і попався лиш легкий удар. — Зовсім легкий — як це він сам каже..., але все таки: навіть найлекший удар, пане Кладочний, є вже чинною зневагою, яка мусить бути покарана. Ну, так, якщоб пан Заверуха принайменше був вас схвилював! Але цього дійсно не було".

„Пане суддя, такий випадок був", пояснює Кладочний. „Правда, що Заверуха не зробив цього навмисне й не міг навіть знати. Але схвилював мене страшно. Позвольте мені, пане суддя, вияснити як слід цілу справу, то може знайду зрозуміння у вас і може вкінці й пан Заверуха мене зрозуміє".

„Це булоб дуже гарно!" — каже суддя, „правда, пане Заверуха?"

Заверуха притакує. Він вніс скаргу на Кладочного в першім зденервуванні, й тепер був би радий, якщоб ціла ця річ добре покінчилась. Інакше залишиться між ними все таки якась колючка.

Кладочний надумується. По хвилині всміхається ввічливо до судді й каже:

„Щоб ви, пане суддя вповні могли мене зрозуміти, мушу спершу відбігти трохи від теми. Дозвольте мені спитати вас приватно про одну річ".

Суддя Сумненький є, як ми це вже згадали, добрий чоловік, а крім того знає Кладочного й Заверуху особисто, тому каже:

„Прошу!"

Кладочний показує на вічне перо, яким Сумненький саме бавиться й питає: „Де ви, пане суддя, дістали таке гарне перо?"

Суддя є трохи здивований, але відповідає чемно:

„В паперовім базарі, в ринку".

„Ага, дякую!" каже Кладочний. — „Отже це було пополудні 15-го липня. Був чудовий літній день і так гарно, як тоді, я не почував себе вже давно... Тому задумав порядно пройтися. Передполуднем дуже напрацювався, полагодив велику кореспонденцію... Вибачте, будь ласка, пане суддя, де ви дістали таке гарне перо?"

„В паперовім базарі в ринку". Суддя нервово знизив плечима.

„Ах, так, дякую, пане суддя! Отже беру свою нову палицю, яку я щойно дістав — знаєте, маю тих палиць цілу збірку. — Ось цю!" Кладочний підносить свою палицю, прикрашену гарною різьбою.

Суддя з цікавости оглядає її. Заверуха глядить на неї боком; він жеж запізнався вже з нею.

„З тою палицею починаю проходжуватися й стрічаю раз-по-раз знайомих. Було їх дванацять, тринацятий був Заверуха. Першого я стрінув Коса. Поглядав палицю й спитав мене — ах, так, пане суддя, ви дозволили мені спитатися вас щось, але я вже знову забув. Де ви дістали таке гарне перо?"

„В паперовім базарі в ринку", кричить суддя й валить кулаком об стіл.

„Ах, правда! Дякую. Дякую дуже. Потому надійшов Скульський, Рябий, Хомик — точно не можу нині вже пригадати собі черги, але кожний оглядав мою палицю й питався мене про неї. Так стрінув я ще Бульбу й Павловського — того, що має паперовий базар на вулиці Садовій. А втім — паперовий базар! Де ви дістали таке гарне перо, пане суддя?"

Суддя Сумненький червоніє з люти. Встає й горлає на Кладочного: „До чорта! — Що ви собі думаєте, як смієте з мене насміхатися! Покараю вас за це! Ви мали боронитися, але боронитися розумно й річево".

Кладочний кланяється:

„Я це й робив, пане судде. Дуже мені прикро, що я вас схвилював. Але бачите: я лише чотири рази спитався вас про перо й ви вже розлютилися. А тоді, пане суддя, дванацять разів питалися мене про палицю. Вкінці тринацятий надійшов Заверуха і я не годен був уже здержатися".

Суддя Сумненький є вповні вдоволений. Заверуха також і розправа кінчиться щасливо. Кладочний і Заверуха йдуть на друге снідання — суддя Сумненький, на жаль, має ще одну справу. По дорозі до ресторану Заверуха оглядає ще раз цікаву різьбу на палиці, а потім питається: „Ну, а ле скажи вкінці... де ти дістав?"

П. Райнінґгавс.

ДІВЧИНА З КОРОТШОЮ НОГОЮ

Дан і Біл були два щирі приятелі. Спереча лись тільки тоді, коли йшло про жінки. На лихо обидва вони залюбки стежили за гарними дівчатами, коли проходжувалися славною 42-гою вулицею в Ню Йорку. Обидва мали ненормальне серце, розширене.

Дан перевищав Біла виглядом: мав кращий зріст, був елеґантний і мав те „щось", на що Евині доньки звертали які свої увагу. Білеві дала природа кілька центиметрів замало. Зате його ніс та вуха дістали в надвишці ці центиметри, через що вони трохи висувались наперед. Біл теж не міг нарікати на жінок, буцімто вони його не добачують, але він мусів мати більше часу, щоб зробити та підтримати знайомість.

Одного вечора мав він щастя. Коли його приятель Дан працював тяжко в кабареті на Бродвею „Під хвостатим крокодилем", щоб заробити своїх 10 долярів, Дан запросив на вечерю аж чотири знайомі з фабрики консерв. Усі вони були в ріжних відтінках волосся та цери і Біл виглядав серед них як яйце посеред салати. Саме тоді, коли як господар серед своїх гостей почувався він якнайкраще, прийшла йому до голови зовсім божевільна думка, щоби, борони Боже, Дан не зявився сюди і не забрав йому зперед носа саме тої, що запала йому в серце.

Тепер мав він тільки єдину думку: втекти звідси якнайшвидше. Встав і каже:

— Но, мої діти, мусимо квапитися, щоб встигнути до „Панамериканського бару". Там між дванацятою і першою можете побачити найславнішого змішника коктейлів — колишнього сіямського цісаря.

Брехав, аж курилось. Усе його товариство стояло вже на порозі, щоб вийти, аж тут перед ними виринає Дан і сяє ввесь як Родольфо Валентіно.

— Гальло, Біл? Гав ду ю ду?

— Гальло, Дан! Яка нечиста сила принесла тебе сюди?

Вже в найближчих десятьох минутах, коли все товариство переходить вулицями нічного Ню Йорку, для всіх „консервових" дівчат фірми Юнґа існує тільки Дан. Біл зійшов на якогось приплентача і підбігає за ними як ямник, з викривленою міною.

За той час Дан оглядає всі

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

МІКІЗРАКС, ПА.

Посмертний спомин.

Дня 16. липня б. р. помер по довгій і тяжкій недузі Андрій Гальчак, член від. 91. Покійний родився в селі Климківка, пов. Горлиці, але виріс серед чужих на Мадярщині, куди перенеслися його родичі. Хоч виріс на чужині, то памятав, що він з українського роду. Прибувши до Америки, став одним з перших піонірів з нашої іміграції. Був членом Союзу від р. 1903. Коли настало роздвоєння Союзу в 1912 р. він одинокий наставав на це, щоб задержати відділ при старім Союзі. В роках 1914—1917 був він головним радним У. Н. Союзу і довгі літа головував у своїм відділі. Був він предсідником парохії та членом-основником Народнього Дому в Мікізракс.

Покійний був щирим і безінтересовним українським патріотом, а глибоко моральним і характерним життям давав усім добрий примір. Любив свій нарід і свою Україну й горячо бажав її визволення. Як освічена, розумна і тактовна людина провадив свою громаду в порядку, дисципліні, згоді і любові. Мікізракська громада стратила великого робітника і провідника, а ввесь український загал—визначного патріота й громадянина.

Позіставив вдову Анну і добре вихованих в українськім дусі пасербів.

Похорон відбувся в неділю, дня 19. липня.

На похорони Покійного був великий здвиг народу. Прибуло багато приятелів Покійного з Пітсбурга, Ембріджа, Аліквіпи та інших місцевостей. Взяли в нім участь два місцеві братства й одно сестрицтво.

Місцевий парох о. Д. Кульматицький виголосив зворушливу до глибини душі проповідь, у якій згадав за заслуги Покійного для громади та про його велику працю на народній ниві, а над гробом Покійного промовляв заступник головного предсідника У. Н. Союзу, інж. Володимир Малевич, попрощавши Покійного від головного уряду У. Н. Союзу та всього членства Союзу.

Нехай чужа земля буде Йому пером!

Стефан Олійник,
член 91 від. У. Н. Союза.

ЗПОЗА КУЛІС НАПОЛЕОНОВОГО ДВОРА

Спогади з часів Наполеона, з часів великих переворотів, головокружних карієр і упадків, із доби найбагатшої в драматичні епізоди, все цікаві. Цікавий матеріял зібрав і видав книжкою в Парижі Роберт Шантелен, у якій подає багато невідомих подій з життя маршала Жінота. Між іншим також кілька маршалових листів, написаних підчас походу до Росії в 1812. році, які забрали були козаки та віддали цареві Олександрові І. Листи спочивали більше як сто літ в архіві в Ермітажі, а після перевороту большевики відіслали ці листи до архіву міста Парижа.

Своїми безнастанними авантурами й інтригами спричинював Жіно Наполеонові багато неприємних хвилин. Раз зявився Жіно в Наполеоновій палаті в 5-тій годині рано та домагався, щоби пробудили цісаря в дуже важній справі. Коли заспаний Наполеон вийшов зі спальні, маршал Жіно став йому жалітися на невірність своєї жінки, на якій її саме приловив, бо знайшов її записник. Наполеон відповів:

— Колиб я мав займатися всіми „рогачами" на мому дворі, не оставалосяб мені часу на европейську політику.

Тимсасом виявляється, що сам Жіно жив довго з Шарльотою Мюратовою, Наполеоновою сестрою, пізніше неапольською королевою. Маршалова жінка, княжна Д'Абрант, тодіж любилася з Метернихом, який від 1806 до 1809 року був австрійським послом при французькому дворі. При помочі княжни Д'Абрант міг Метерних (смертельний Наполеонів ворог) довідуватися про важні пляни французького цісаря супроти Австрії та взагалі всіх европейських справ.

Вже підчас Наполеонового походу до Росії став Жіно виявляти признаки ненормальности. В військовому приказі, виданому в Смоленську 29. серпня 1812. р., Наполеон дуже неприхильно висловився про команду армії, яка була підчинена маршалові. Після пороту з нещасного походу до Росії Наполеон усунув з двора маршала та його жінку. Жінотовій жінці вдалося на короткий час здобути Наполеонове довіря тим, що післала йому за посередництвом маршала Буроке тайну проклямацію Людвика XVIII., який жив у Лондоні. Цю проклямацію прислали їй потайки в нотах із Лондону. Всеж Наполеон відібрав Жінотові уряд паризького генерал-губернатора й іменував його намісником Венеції й імперіяльної території.

У Трієсті, де була намісникова палата, діявся скандал за скандалом. Одного адвоката, який не хотів платити своїй жінці, з якою розвівся, умовленої платні, приказав Жіно прилюдно в замку вибити різками. На прилюдних танцях, на які були запрошені всі визначні державні мужі, пригодилося таке: Коли камердинер, у визолочуваній лівреї, відчинив двері, що вели до середніх маршалових кімнат і сповістив: Ексцеленція генерал-губернатор його цісарської та королівської величности, у дверях зявився Жіно в білих рукавицях, із триграничастим капелюхом в одній, а мечем у другій руці, із золотим ланцюхом на шиї, у черевиках до танцю, одначе зрештою — голісенький! Іншим разом прикликав два баталіони війська на соловейка, який його збудив зі сну. Пізніше склика сенат, який мав радити у справі змови, яку викрив між вязнями в Ілірії. Віцекоролеві Італії післав ноту з проектом заключити вічний мир і проект поділу островів на Адрійському морі між ріжних королів, а сам хотів коронуватися в Пекіні в присутності десять міліонів вояків. Всім було ясно, що маршал зсунувся з глуздів.

Літом 1813. року вдалося вивезти маршала до Монбарду у Франції. Жіно, перевезений до люксусової віллі, проголосив, що мусить літати як птах і дійсно таки зіскочив із високого муру, при чому зломив собі ногу та вмер до тижня на затроєння крови, хоч лікарі якнайстараннійше лікували його.

Так скінчилася каріера і життя одного з Наполеонових прихильників.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

ШІКАГО, ІЛЛ. Бр. Рожд. Пресв. Богородиці, від. 259, повідомляє, що збори відбудуться в неділю, 2. серпня ,в годині 2-гій пополудні, в галі парохіяльній, 4950 Савт Павліна вул. Просимо всіх членів прийти на ці збори, бо маємо дуже важні справи до полагодження. — Андрій Фоца, секр.

РУВЕНЦОРІ

У середині Африки, на самому рівнику, знімається величезна полонина Рувенцорі, якої верхи вкриті вічним снігом. У давнину старинні подорожники й історики називали Рувенцорі Місячною Горою та приписували їй чудодійні прикмети. Птолемей, старогрецький письменник, знав також, що є Місячна Гора, хоч ніколи не дійшов близько тієї гори.

Недавно одна виправа британського наукового музею досліджувала Рувенцорі та відкрила дві невідомі долини. При тому пізнали незвичайну, просто фантастичну рістню тієї гори. Ніде інде у світі нема таких дерев, таких ростин, як на Рувенцорі. Є там роди ростин, що є останніми останками передісторичної ростинности.

Одну виправу вели Ф. В. Едвардс і Джордж Тейлор, члени британського природничого музею. Друга йшла під проводом Д. Бакстона і Стюарта Самервіла. Одна виправа йшла з долини Рамвабда, а друга досліджувала всім озер у долині Нямгасані, а вийшла на висоту 15,000 стіп. З другою виправою було 40 носіїв. Кожний носій дістав накривало та пуловер. Колиж виправа дійшла вище як 12,000 стіп надморської висоти, носії дістали нові вовняні одяги та мішки для ношення ріжних річей, якими також накривалися. Все те потрібне було через студінь, яка лютує на такій височині, а якої туземці не можуть переносити.

Між носіями був чародій, який свиставкою розганяв дощ. Він що ранку свою свиставку вертів у повітрі, при чому говорив якісь незрозумілі речі, а потім свистав. І успіх був великий. Наче вдарив чародійною палочкою по хмарах, вони розходилися, а сонце сяло в повній величі. Ніхто не міг довідатися про тайну чародія. Не хотів виявити її за ніяку ціну.

Виправа перейшла чудовим лісом, у якому м. ін. росли дерева диких бананів незвичайної величини. Як прийшли на висоту 7,000 стіп, ввійшли у смугу велитенських бамбусових дерев, із яких деякі були високі 30—36 стіп. То був цілий ліс. У ньому царив вічний півсутінок і члени виправи могли йти дуже помало. Не подибали в тому лісі живих сотворінь ні диких звірів, лише кілька сорокатих малп. Ця порода малп зветься кольобіс. Мають вони поважні білі бокобороди та рідку білу бороду й похожі на старців. Бачили теж малпи, які кожух був синьої краски. Гризли уважно овочі та цікаво поглядали на чужинців.

Коли ми вийшли з бамбусового ліса — кажуть дослідники — побачили ми сніг, що вкривав верхи гір. Та щойно як ми вийшли на висоту 10,000 стіп, видістали ми з бамбусового ліса. Щоби зробити цю дорогу, треба було нам кілька днів ходу. Із бамбусового ліса зайшли ми в ліс велитенських екзотичних дерев. Тут нас заскочила хуртовина й стала падати градова туча, що дуже схвилювала чародія. Та ця непогода тревала коротко. В ночі чули ми якісь дивні страшні крики. Рано довідалися ми, що то кричали малі не небезпечні звірята, схожі на зайця, а рівночасно на щура. Ми зловили одно таке звірятко, та після кількох днів пустили на волю.

Вкінці побачили ми синю воду якогось озера. Ми йшли далі та дійшли на висоту 14,000 стіп. Тиждень пізніше дійшли ми до озера. Та носії не хотіли пити води з того озера, ані відпочивати біля нього. Ми мусіли розтаборитися яких 700 стіп далі від берега озера, на горбі. Кілька днів пізніше побачили тузимці, що нічого злого не діється і відважилися наблизитись до озера. Відказували на свого батажка, який їх без причини налякав. На озері плавало багато диких качок. Риб не було. Ми пили воду з того вульканічного озера. Ростинність надає незвичайного вигляду цьому озеру. Ми досліджували цю долину та надибали ще три озера. Як ми відпочили, пішли далі вгору, в напрямі шпилю. Ростинність була чимраз рідша й ми завернули кількох тузимців, яких обовязком досі було зрубувати дерева, щоби нам улекшувати дорогу крізь густий ліс. Ішли ми так угору багато годин і дійшли до границі, де на рівнику починається вічний сніг! Потім ми завернулись назад, де на нас ждали насії. Два дні пізніше ми знову пустилися в дорогу в напрямі шпилю та дійшли до гострих, стрімких стін. Із висоти 15,000 стіп на рівнику був чародійний вид на доли та околицю вершка. Сонце світило яскравим світлом і розяснювало своїм промінням

— Мені здається, що мій чоловік умер би з жалю, якби так я його зрадила.

— О так, — відповідає приятелька — останніми часами тільки такий чоловік так зле виглядає!

ДВОБІЙ СВЕРЩКІВ.

Китайці мають оригінальний спорт — двобій сверщків. Коли обі сторони порозуміліся про умовини ставки, головнож про те, коли перемогу мають уважати рішальною, кладуть два сверщки до великої миски з рівним дном. Глядачі збираються довкола миски й кожний з них заявляється за цього або того сверщка. Як лише сверщки, що й так є дуже незгідливі, в мисці один одного зачіпить, розлючені стають до бою. Вдаряють тілом один в одного, бються, аж один із них уступить другому, або другий викине його з миски. Тоді радість китайця, який виграв, є так само велика, як гнів і сердитість того, що програв. Такі войовничі сверщки продають на пекінських базарах. Спорт цей китайці дуже люблять і неодин пристрасний грач протратив на двобою сверщків усе своє майно.

КИТАЙСЬКІ НАЗВИ ВУЛИЦЬ.

Китайські назви вулиць дуже оригінальні. Так напр. у Пекіні є вулиця, що зветься „Вулиця щасливих горобців", бо літає там дуже багато горобців. Інша пекінська вулиця зветься „Вулиця вічного спокою", хоч є найгаласливішою частиною міста. Також слово „Слухняність" як назва вулиці виглядає нам доволі дивовижна. Попри вулицю „Камяний тигр" має головне місто Китаю також „Вулицю варварів" — у честь европейців. Також деякі брами мають дуже дивовижні назви, наприклад одна з них має назву „Брама витревалої невинности". Що край, то звичай.

Порядний чоловік.

— Ваш субльокатор дістає що дня цілу копу листів. Певно всі любовні?

— Ні, дорога пані. Це дуже порядний чоловік — а ті листи, це тільки неоплачені рахунки.

ці лялечки, оцінює з їх вигляду, що яка варта: в одної критиче закоротку шию, в другої грубі ноги і зупиняється на одній, що має прикмети найкращого перегонового коня — вибраній Біла.

— Чи вона трохи не хромає на одну ногу та Дейзі? Чи може має праву ногу закоротку? — думає.

Дивиться і сам собі не вірить. Наближується до Біла і починає ділитися з ним своїми спостереженнями.

— Подумай, приятелю! таке нещастя! Така чудова дівчина і має коротшу ногу!

Білові аж серце бється з радости і каже:

— Вона хромає як кобила! Я навіть раніше цього не помітив.

Дан не може цього зрозуміти:

— Піди до неї і спитай, як там з її ногою. Попросту прикро.

— Добре — відповів Біл і саме тоді, як Дан розмовляє з іншими, заводить він тутірку з Дейзі.

За хвилину Дан вертається до Біла і має похоронну міну:

— Нещаслива дівчина — каже він — вона ще змалку впала з драбини і має коротшу ногу.

Дан попросту схвильований. Від літ не бачив він гарнішої дівчини, а тепер якби занімів. І думати не можна про те, щоб звязуватися з калікою! Мати криву жінку! Неймовірна річ.

— Пане Дан! — кричить одна панночка. — Що з вами? Ви виглядаєте наче Шмелінг після метчу, коли втратив мистецтво світа.

Але те, що йому дорікають, нічого не помагає. Дан очуняв щойно тоді, коли забув у гардеробі течку і він відходить, хоч не вірять йому, коли він випрадується. Сідає до автобусу і щезає.

*

Кілька днів пізніше артисти із „Хвостатого крокодиля" запрошують на даху хмародера забаву.

Дан не тільки був майстер у „вон степі", але теж добрий театральний організатор, головно, коли дах театрального бетонового будинку треба було прикрасити пальмами. Чудово було з такої гори дивитись униз на димарі та кораблі.

На паркеті салі крутились пари, хоч і не міліонерів, але людей, що заробляли на прожиток.

Дан, що приготовив уже льотерійну томболю та пустив був кілька фаєрверків, не мав настрою ні танцювати ні фліртувати. Але коли прийшла на нього черга і він мав відтанцювати свій сальоновий нумер, мало не впав на блискучу долівку салі.

Тимчасом під звуки танга та при сяйві місяця його приятель Біл кружляв із Дейзі, що мала коротшу ногу. Дан почав придивлятися тій дівчині і щораз ясніше стверджував, що Дейзі має таку чудову пару ніг, як дві кришталеві чарочки шампана.

— До біса! — закляв він — якжеж це можливе?!

Підійшов до Біла і вхопив його за рамя. Біл обернувся і сказав:

— Дозволь, що представлю тобі свою наречену Дейзі Мур.

— Прийми мої побажання! — при цьому підстрибнуло йому серце і він хотів відгризтись! — З тією коротконогою, що впала з драбини?

— Не гнівайся, але я вигадав цю драбину. Дейзі мала тільки маленький міхурець на нозі...

— Ех, ти свинтуху! Ти зробив це тільки тому, що боявся, що я відберу тобі її. Можу ще тепер заложитися з тобою, що я тобі її відібю.

Дейзі підійшла до них і вмішалася до розмови:

— Чи ви, містер Дан, не занадто перецінюєте свої прикмети?

Дан увесь почервонів:

— Ви певне на мене ображені за те, що я відскочив тоді від вас на вулиці, коли ми йшли на забаву, бо був переконаний, що маєте коротшу ногу.

Дейзі відповіла мельодраматично:

— Щож! Ми вже такі жінки є. Ми такі пусті, що хотілиб, щоб нас любили разом з усіми нашими недостачами, і то навіть такими, яких ми не маємо. Нераз приємно причіпити собі якусь велику хибу, щоб виставити на пробу декого з своїх звелничників.

І залишила Дана, відійшовши до Біла, щоб щезнути в юрбі пар, розхвиляних ритмом орхестри.

Перекл. в. г.

ПЛЯТОНІЧНА ЛЮБОВ.

Поручник до вістуна:

— Но, як там, вістун? Вчора бачив я вас з якоюсь гарною дівчиною.

— Нема про що говорити, пане поручнику.

— Чому? Дівчина нічого собі.

— Та де, пане поручнику, це така лише плятонічна любов...

— Чому плятонічна?

— Бо без харчунку...

Андор Козма.

ВИМУШЕНИЙ ДОЩ

Данило Шерней був поважаний дідич. Тихомирно господарив у Куруті на шістьсот моргах і не журився ні політикою ні нічим іншим, лише цим, чи поле зародило, чи худоба буде мати більше паші.

Та чи й цього року так буде?

Жнива моглиб іще при божій помочі вдатися, та худоба ледви животіла, бо дощ не падав. Вся природа прагнула дощу. Збіже ще досі, що правда, добре держалося, та не було паші.

Ах, корови, корови!

Всі думки Данила Шернея оберталися довкола худібки.

— Боже, пішли дощу! — стогнав він може сто разів на день і при цьому поглядав зажурено на небо. Та небо було невблагане. Не падав і не падав дощ, навіть капелинка не впала, на небі не було ні хмариночки. Коли й на заході ніби заявилося щось наче хмариночка на чистому блакиті, зараз знімався несподівано східній вітер, що все порозганяв і розвіяв надію. Так минав день за днем.

Що ранку, як візник Павло приходив по панові черевики, Данило Шерней питався:

— Щож, Павле, паде дощ?
— Ні, прошу пана.
— А не хмариться?
— Не хмариться.
— А як сходило сонце?
— Ясно, не видно було ні хмариночки.
— Забирайся до чорта!

Та даремне відібрав він парубкови, що приніс такі погані вістки, чищення чобіт, даремне передав цю службу огородникови, який спочував із ним; посуха тревала далі вперто.

Тоді Данило рішився на хитрощі, щоби виманити такий бажаний дощ. Раненько пликликав візника, що то за такі сухі вістки був попав у неласку, та сказав йому:

— Злагодь візок, Павле. В осьмій годині запряжеш сивого коня. Поїдемо до Шай-Черти. Візьми на цілий день вівса й сіна.

— Добре, прошу пана, — відповів Павло та пішов до вішалки по дощевий плащ і парасоль.

— Не бери, — сказав Данило. — Нічого не візьмемо з собою. Ти надягнеш парадну літню ліберію, та хай тебе Бог боронить брати з собою ґумовий плащ і циратове накриття капелюха.

Послушний візник був на місці точно в осьмій годині. Виелеґантований Павло сидів на кізлі, начеб мав їхати лише в гості до сусіда. На візку не було навіть коциків.

— Поганяй!

До Шай-Черти було добрих чотири години серед куряви.

Данило не мав ніякого діла в містечку. Тому поступив до аптики, де вполудне зійшлися на чарочку ріжні величости, нарікав на посуху, потім пішов до гостинниці „Під ягнятем", щоб там пообідати, опісля заграв трохи в білярд. Як усе те скінчилося, вибила четверта година й заїхав Павло.

Втомлені верталися до дому, а дідич раз у раз поглядав на овид.

Чейже вдадуться хитрощі? Досі бувало все так, що його захопив зливний дощ, як лише вибрався без плаща, коциків і парасоля. Чомуж сьогодні не мав би впасти дощ?

Коло шестої години, як доїхали до гараської пусти, небо стало хмаритися; на заході збивалися чорно-сірі хмари, звідусіль котилися чорні тумани й небаром дідич почав на руці перші великі, теплі каплі дощу.

Серце забилося йому з радости, хитрощі вдалися — падав дощ.

Греміло, блискавки роздирали небо, дощ шумів. Сухі поля жадібно втягали воду, що спадала з неба. Курява на дорозі відразу зникла й за хвилину паруючі коні чалапали в калабанях, а колеса відкидали болото. Павлова парадна ліберія геть пропала; струсині пера на його капелюсі подобали на спарену салату, а також дідич змок до сорочки, ще й вихор повіс кудись його капелюх. Все було перемокле: дідич, візник, візок, коні, ввесь світ.

— Правда, Павле, то був гарний дощ?

— Певно, прошу пана. Коли би підливати, не вдалосяб краще.

— Тепер бачиш, чому я тобі не казав брати ні плаща ні парасоля.

Павлів розум починав розуміти ці хитрощі. Дощ може заскочити лише неприготованих людей. Тих, що мали з собою плащ, парасоль та візок із дахом, дощ обминав.

Вже минули Таню і залізничий насип, як зливний дощ устав. Виразно неслися звуки дзвонів відсвіженим повітрям, колеса із скрипотом перетинали вогку піскову дорогу. Все віддихало новим життям.

Коло восьмої години, як стало вечоріти, перемоклі подорожні переїхали курутську межу. Та тут нараз колеса перестали скрипіти, кінські копита перестали чалапати по калабанях.

Щож це?

Оба коні зачули повітря свого села та пустилися трухцем, а при цьому збивали хмари куряви.

Дідич став розглядатися здивовано довкола себе, та через цю страшну куряву міг малощо бачити.

При дорозі, по другому боці рова похожав сумно пахтяр його череди.

— Павле, стій!

Візник послухав.

— Гей, пахтярю!

— Добрий вечір панови!

— Слухай, чи тут не падав дощ?

— Ні, прошу пана, ні капельки. Лише в стороні Томашгиди склубилися були страшно хмари, та в нас не було дощу.

— Павле, поганяй далі!

Дідич, сидів нахмарений у візку, не говорив ні словечка.

А як йому помагали здіймати перемоклу одежу, він сварив на прислугу та погрожував карами, як колись іще виправлять його без плаща та парасоля.

ЯПОНСЬКЕ РОДИННЕ ЖИТТЯ

Японія ще й сьогодні під неодним оглядом є для чужинців загадкою. Неодно з японського життя виглядає загадково або бодай дивно.

Родинне життя вищих японських кругів, головнож виховання дітей у такій родині є для нас такою дивною появою. У вихованні дітей зударюються устійнені звичаї, родинні й народні, з духом і поглядами новітніх часів, що чимраз більше продираються у японське прилюдне і родинне життя.

Для пізнання сьогоднішньої Японії цікава є одна книжка, що недавно появилася друком. Цікавіша ця книжка тим, що її написала японка (Інагакі Суджімотор), яка знає життя свого рідного краю та яка дивиться на все очима критичного глядача.

Наголовок книжки „Самураєва дочка". Самурай це член старого, февдального роду. Це стара, військова каста, якій у давнину заборонена була всяка інша служба, крім військової, державної або релігійної.

Японська письменниця описує життя в своїй родині, своє дитинство та своє виховання.

Самураєва дочка — оповідає вона між іншим у книжці — іде до школи, як скінчила шість літ життя. Вже тоді знає багато з історії та літератури. Бабуся її й інші діти в довгі зимові вечорі, при вогні, вчила японської мітольогії, оповідала про життя славних людей, читала навіть клясичні драми.

Малу Інагакі виховували інакше, ніж її товаришки. Призначили її, що як виросте, буде черницею. Так постановила її бабуся та мати, які мають владу над дітьми у японській родині. Вчений священик підучував її Конфуцієвої науки. Із усього, що їй оповідав священик, не розуміла нічого, та це не таке важне. Головне, щоб ті дві години науки релігії сиділа тихо, щоб ні трохи не ворухалася, а сидить на шовкових подушках, підібгавши ноги, на знак внутрішнього, душевного спокою.

Зимою дістає найтяжчі завдання. Одного дня дістала Інагакі задачу з правопису і її мусіла випрацювати у холодній кімнаті, так, що пальці зачервонілися їй від студени. Та це все для душевного натхнення дитини.

Вперше їла Інагакі мясо, коли їй було вісім літ. Дванацять століть були японці вегетаріянці (себто не їли мяса). Будда заборонював їм убивати сотворіння. Тепер той звичай змінився. День, що в ньому Інагакі їла вперше мясо, був у її хаті днем жалоби. Бабуся перед домашнім престолом відмовила якусь молитву, щоби зберегти його від осквернення.

Що торкається мяса, то вінще не характеризує краще життя японської родини, як ця подія, що її оповідає авторка.

Приятель їх дому, Тода, належав до тих японців, які без довшої надуми покидали традицію, а приймали західні звичаї та, не зважаючи на своє шляхотське походження, взялися за торговлю. Тода взявся за плекання худоби та став різником. Підприємство зпочатку йшло йому дуже гарно, бо чимраз більше родин стали їсти мясо. Попри мясо продавав і коровяче молоко. Аж одного дня його дочка привела на світ дитину... з рогом на чолі та із страшними пальцями на руках, наче коровячі ратиці. Це приписували шкідливости коровячого молока і в цій вірі дійшло до трагедії в родині. Бабуся не могла пережити такого сорому й покінчила самогубством. А Тоді не оставалось нічого іншого, як продати крамницю якомусь торговцеві риби, який скоро збагатився на торговлі мясом...

Після консервативного виховання в родинному крузі відїхала Інагакі до Токія, де хо-дила до приватної школи. Дорога до Токія була для неї повна переживань і початок тяжкої науки. При цій нагоді вона бачила вперше залізницю, а поїзд для неї це подорожуюча хата з багатьома вікнами. І по звичаю, як дома, всідаючи до вагона, здіймала з ніг черевики.

Токійська школа зробила на неї якнайглибше враження. А що ще свобідна та приятельська поведінка чужих учителів! Їй зпочатку в школі все якесь чуже, одначе скоро зазнайомилася із новими звичаями й поняттями. Без деякого спротиву та сліз зпочатку воно не йде, та пізніше, чим далі тим сильніше молода учениця все ясніше запримічує в собі переміни, які відбуваються в ній. І чимраз більше відчувала, як помало, одначе певно переставала як самураєва дочка бути тим, чим досі була...

Здоровий сон.

Перезізний заходить на почту в малім, провінційнім містечку. Підходить до віконця й бачить, що урядник хропе якнайліпше. Гість закашляв раз і другий, а коли почтар відчинив очі, гість запитав:

— Чи ви може хорі?

— Ні, а чому питаєте?

— Бо я думав, що вам лікар казав спати при відчиненім вікні.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ.

АНСОНІЯ, КОНН.

Зі срібного весілля на інвалідів.

Дня 12. липня близькі приятелі та знайомі зробили несподіванку гром. Теодорові й Анастасії Кулявець, з приводу їх 25-літнього подружого життя. Зійшлися, щоб пожелати їм щастя та здоровля. При веселій забаві забрали слово гром. Я. Короташ, Г. Патинок і Шуран і, зложивши желання ювилятам, згадали також про Рідний Край та про наші оборони суспроти нашого поневоленого народу. Зокрема згадали про потребу помочі інвалідам. Опісля переведено збірку, якою занялись Катерина Шура і Г. Патинок. Жертвували: Ількo Савчук $5; а по $1: І. Шуран, Г. Патинок, И. Шеремета, Я. Короташ і Т. Кулявець; по 50 ц.: Маланка Малішевська й Марія Флореген. Разом зібрано $11 та вислано їх до Обєднання з призначенням на інвалідів.

Іван Шуран.

БЛИЗНЯТА ТАРЗАНА. (66)

Коли слон, переглядаючи своїх нових противників, на хвилю успокоївся, Тарзан закричав: „Вертайтеся назад, бо цей звір убє вас таксамо, як убе мене". Малпи слухали здивовані й одна з них, їх провідниця, закричала: „А хто ти такий, що не маєш шерсти, а говориш нашим язиком? Хто ти такий, що знаєш наші оклики, коли надійде небезпека?"

„Я Тарзан, Тарзан з нетрів", була відповідь. Малпи задоволено забурмотіли. Вони скупчились разом і нараджувалися над чимсь. Їх огортало чимраз більше схвилювання й находила на них чимраз більша жадоба боротьби. Після короткої хвилі таких нарад їх провідник виступив наперед і знову закричав з цілої сили:

„Я Мактаг, наймогутніший воїн, відважного малпячого племени манґамі. Ми чули про Тарзана, який є могутніший навіть від Мактага. Мактаг і його воїни будуть боротися поруч Тарзана. Разом ми вбємо Ґудага, скаженого слона, так як він убив багато з нашого племени". Тарзан розпучливо кричав: „Верніться, бо всі згинете".

В цей момент слон попав знов у скаженину. Немов зрозумівши, про що вони говорять, він зірвався на задні ноги, і, ставувши дуба, струтив Тарзана на землю. Блискавкою малпи прискочили до слона. Тарзан теж зірвався на ноги. Всі вони обскочили озвірілого слона і в одній хвилі розпочався розпучливий бій.

Малий шантажист.

Петрусь (до кухарки): Ганусю, дай мені яблочко.

Ганя: Тепер ні, скоро буде обід.

Петрусь: Добре, в такім разі я покажу Рябкові, де ти повісила ковбаси на нинішню вечерю.